

Loppuraportti stipendivuodesta

Opiskelin Helsingin Sanomain säätiön stipendiaattina Berliinin Freie Universitätissä toimittajien EJF-ohjelmassa talvilukukauden 2016 ja kesälukukauden 2017. Ohjelma alkoi lokakuussa 2016 ja päättyi heinäkuussa 2017. Ohjelmaan osallistui lisäksi 11 toimittajaa eri puolilta maailmaa: Venäjältä, Ukrainasta, Georgiasta, Hollannista, Britanniaista, Israelista, Palestiinasta, Yhdysvalloista ja Saksasta.

Syyslukukauden ensimmäiset viikot kuluivat pitkälti orientoitumisessa ja käytännön järjestyksessä, sillä Saksaan muuttaminen, asunnon löytäminen ja päiväkotipaikkojen hankinta lapsille ei ole tämän päivän Berliinissä aivan helppoa. Käytännön asioiden järjestyttyä pääsin kuitenkin nopeasti kiinni opintoihin ja tutkimusprojektiin.

EJF-ohjelma itsessään koostuu käytännössä vain yhdestä Jour Fixe-luennosta viikossa sekä lisäksi vierailuista erilaisiin saksalaisiin instituutioihin. Tämän lisäksi ohjelmaan osallistujalla on oikeus opiskella Freie Universitätissä teoriassa mitä itse haluaa. Viikottaiset Jour Fixe -luennot olivat sisällöltään ja laadultaan vaihtelevia. Talvilukukaudella kuulumme luentoja muun muassa Saksan oikeus- ja verojärjestelmästä, Itä-Saksan tiedustelupalvelun Stasin arkistoista ja journalistien eettisistä ohjeista Saksassa. Lisäksi teimme vierailun Saksan liittoneuvostoon eli Bundesratiin, parlamentin viikottaiseen lehdistötilaisuuteen Bundespressekongressiin sekä kolmipäiväisen matkan Esseniin, missä vierailimme Presse-Haus NRZ:n toimituksessa ja eri museoissa sekä illallistimme Presse-Haus NRZ:n säätiön johtajan seurassa.

Pakollisten luentojen lisäksi aloitin heti talvilukukauden alussa saksan jatko-opinnot Freie Universitätissä (kuusi tuntia viikossa). Lisäksi valitsin yliopiston opetusohjelmasta kursseja, jotka joko tukivat tutkimusprojektini edistymistä tai kiinnostivat minua muuten vain. Talvilukukaudella osallistuin seuraaville kursseille: Debatten in Deutschland, jossa tutustuttiin ajankohtaisiin keskusteluteemoihin saksalaisessa mediassa ja perehdyttiin samalla eri saksalaisten mediatilojen taustoihin ja historiaan. Lisäksi osallistuin kurssille, jossa käsiteltiin Israelin ja palestiinalaisten konfliktia peliteorian näkökulmasta sekä ruoan ja syömissen kulttuurihistoriaa Saksassa käsittelevälle kurssille. Näiden lisäksi keskityin talvilukukaudella oman tutkimusprojektini esivalmisteluun: luin runsaasti terrorismiin ja ääri-islamilaisiin jihadistiliikkeisiin liittyvää tutkimuskirjallisuutta, jota yliopiston kirjastossa ja tietokannoissa oli kiitettävästi saatavilla. Lisäksi loin yhteyksiä ja verkostoja saksalaisiin terrorismitutkijoihin sekä terrorismiin erikoistuneisiin toimittajiin, jotka voisivat olla avuksi tutkimusprojektini etenemisessä.

Ennen lukuvuoden alkua olin suunnitellut opiskelevani yliopistossa myös islamintutkimusta ja arabiaa. Freie Universität on kuitenkin saksalainen ”massayliopisto”, jossa kurssit tulevat nopeasti täyteen, eikä paikkoja riitä välttämättä muille kuin kyseisten oppiaineiden pääaineopiskelijoille. Lisäksi kursseille ilmoittautumisessa oli teknisiä ongelmia, jotka kos-

kivat kaikkia EJF-ohjelmaan osallistujia. Aluksi olin harmissani siitä, etten päässyt kaikille haluamilleni kursseille. Viikkoni tulivat kuitenkin työntäyteisiksi ilmankin, ja jälkikäteen ajateltuna en ehkä olisi käytännössä ehtinyt osallistua kaikille niille kursseille, joihin alunperin olin suunnitellut osallistuvani.

Oma tutkimusprojektini käsitteli terroristijärjestö al-Qaidan ja Isisin mediastrategioita sekä laajemmin terrorismin ja median ongelmallista suhdetta. Aloitin tutkimusprojektiini liittyvät haastattelut tammikuussa 2017 ja jatkoin niitä toukokuulle asti. Helmikuun lopulta huhtikuun puoliväliin asti yliopistossa oli luentovapaa, jonka hyödynsin täysipainoisesti tutkimuksen tekemiseen ja kirjoitustyöhön.

Kesälukukaudella EJF:n Jour Fixe -luennot olivat mielestäni mielenkiintoisempia ja laadukkaampia kuin syyslukukaudella. Toisaalta myös saksan kielitaitoni oli kehittynyt jo paremmaksi, mikä helpotti luentojen seuraamista. Luennoista mieleen jäivät esimerkiksi Berliinin poliisin sosiaalisen median viestintäyksikön johtajan luento kriisiviestinnästä, Saksan demografiaa käsittelevä luento sekä Axel Spinger Akademioiden johtajan pitämä luento journalismin tulevaisuuden haasteista. Lisäksi teimme vierailuja Taz-lehden toimitukseen, Saksan yleisradion ARD:n toimitukseen ja NRZ:n Berliinin-toimitukseen. Jatkoin saksan kielen opintoja neljä tuntia viikossa sekä osallistuin kurssille, jossa käsiteltiin saksalaisten protestiliikkeiden historiaa toisen maailmansodan jälkeen terroristijärjestö Baader-Meinhofista Pegidaan. Lisäksi osallistuin Saksan terrorismintutkijoiden kaksipäiväiseen workshopiin, jonne sain kutsun tutkimusprojektini myötä.

Valtaosan ajasta käytin talvilukukaudella kuitenkin tutkimustyöhön ja kirjoittamiseen. Pääsin haastattelemaan joitakin Saksan johtavia terrorismin ja jihadismin tutkijoita sekä aiheeseen syvästi perehtyneitä journalisteja, kuten deradikalisaation asiantuntijaa Claudia Dantschkea, Die Weltin tutkivaa toimittajaa Florian Fladea ja turvallisuuskonsultti Florian Peiliä.

Monet EJF-ohjelmaan osallistujat arvostelivat ohjelmaa siitä, etteivät he saaneet juurikaan apua ohjelman henkilökunnalta omaan tutkimusprojektiinsa. Allekirjoitan tämän. Toisaalta olen tottunut työskentelemään ja verkostoitumaan itsenäisesti, ja näin toimin myös EJF-vuoteni aikana. Kiteytin tutkimusprojektini 54-sivuiseksi raportiksi, jonka otsikko on *Dont Play Into Their Hands - What Every Journalist Should Know About the Media Strategies of Isis and al-Qaida*. Tutkimusprojektini syvensi tietouttani aiheesta, jonka uskon olevan ajankohtainen vielä tulevaisuudessa. Uskon myös, että tutkimusprojektini havainnoista ja johtopäätöksistä voi olla laajempaakin hyötyä niin journalisteille kuin median yleisöllekin.

Stipendiaattivuoteni huipentui heinäkuussa, kun esittelimme tutkimusprojektimme lopputulokset Schwanenwerderissä lähellä Berliiniä. Tilaisuus oli erityisesti minulle haasteellinen, sillä ensimmäistä kertaa elämässäni pidin pidemmän ja tieteellisen esitelmän yleisölle saksankielellä. Vuotta aiemmin en olisi mitenkään kyennyt samaan.

Iloitsen stipendiaattivuodestani erityisesti siksi, että sain mahdollisuuden opiskella ja elää keskieurooppalaisessa suurkaupungissa ja oppia monia asioita saksalaisesta yhteiskunnasta. Kielitaitoni karttui rutkasti ja sain tutustua toimittajiin eri puolilta maailmaa. Onnistuin myös verkostoitumaan saksalaisten journalistien ja terrorismintutkijoiden kanssa. Lisäksi

stipendiaattivuoteni tarjosi hengähdystauon journalistisesta kolmivuorotyöstä, jota olen tehnyt viimeiset kymmenen vuotta. Kiitän Helsingin Sanomien säätiötä mahdollisuudesta kehittää ammattitaitoani ja syventyä ulkomaanjournalismin kannalta olennaiseen teemaan.

Helsingissä 10.8. 2017

Jukka Huusko